

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

(оглядова довідка за матеріалами преси,
Інтернету та неопублікованими документами
за січень 2017 року)

Головні культурно-мистецькі події січня проходили під знаком **Дня соборності України**, який відзначався 22 січня. Центральні урочистості відбулися в приміщенні Національного музею Тараса Шевченка за участі Президента України, громадських діячів та учасників АТО. Цього ж дня у столиці було відкрито меморіальну дошку полковнику армії УНР Є. Коновальцю авторства скульптора О. Михайличенка. А колектив Національного заповідника «Софія Київська» запросив до виставкового залу «Хлібня» на перегляд виставки стародруків, унікальних видань, документів, світлин і предметів старовини «Держава творилась віками».

Численні святкові заходи було організовано в обласних центрах України: в Черкасах – експозицію творів н. х. України Д. Нарбути «Козацька старшина XVI–XVIII століть, парсунні портрети»; в Полтаві – великий концерт дитячих колективів «Україні присвячуємо свій полтавський танок» та відкриття виставки творів вихованців шкіл мистецького спрямування «Герої сьогодення – очима дітей»; у Чернігові – концерт за участі аматорських колективів та виставку картин місцевих художників «Моя Україна»; в Івано-Франківську – концерт «Соборна і вічно жива!» за участі Національного президентського оркестру України; в Ужгороді – відкриття меморіальної дошки голові Центральної Ради М. Грушевському роботи з. х. України Б. Коржа, у Вінниці – меморіальні дошки міністру юстиції уряду УНР Д. Марковичу і польському політичному і державному діячу Ю. Пілсудському тощо.

З нагоди Дня соборності України та за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток Української держави, справу консолідації українського суспільства, багаторічну сумлінну працю *Указом Президента України нагороджено: орденом князя Ярослава Мудрого IV ступеня* – голову Національної спілки

майстрів народного мистецтва України Є. Шевченка (Київ); *орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня* – ректора Львівської національної академії мистецтв В. Одрехівського; композитора, члена Національної спілки композиторів України І. Поклада (Київ); *орденом «За заслуги» I ступеня* – художнього керівника заслуженого народного ансамблю пісні і танцю України «Колос» О. Огородника (Волинська область); *орденом «За заслуги» III ступеня* – майстра художньої обробки деревини Ю. Павловича (Закарпатська область); *орденом княгині Ольги III ступеня* – члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України, майстра художньої вишивки Т. Стан (Хмельницький). *Присвоєно почесні звання: «Народний артист України»* – артистці драми Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької у Львові О. Гуменецькій; кінорежисерові-постановнику Національної кіностудії художніх фільмів імені О. Довженка М. Засєєву-Руденку (Київ), артистці Тіні Кароль; «Народний художник України» – художникові, завідувачу кафедри Львівської національної академії мистецтв В. Москалюку, члену Національної спілки художників України М. Сіробабі (Суми). Також ряду працівників галузі надано почесні звання «*Заслужений артист України*», «*Заслужений діяч мистецтв України*», «*Заслужений працівник культури України*».

22 січня названо і лауреатів щорічної загальнодержавної Премії імені Якова Гальчевського «*За подвижництво у державотворенні*». Ними в 2017-му році стали: у номінації «*За літературну творчість*» – український поет, прозаїк та критик В. Слапчук; у номінації «*За видавничу діяльність*» – письменник, критик, журналіст і директор Поліграфічно-видавничого дому «Твердиня» М. Мартинюк; у номінації «*За утвердження національних ідеалів у мистецтві*» – музикант, співак, керівник формації «Хорея козацька» Т. Компаніченко; у номінації «*За публіцистичну творчість*» – публіцист, філософ, політолог та історик С. Грабовський; у номінації «*За вірність ідеалам перемоги*» – барди, поети, учасники бойових дій О. Бик та І. Білий та інші.

У рамках Року Української революції 1917–1921 рр. з 18 січня в галереїно-виставковому просторі ТЦ Globus було представлено виставковий проект «*ВІДВАЖНІ: наші Герої*», організований спільно з Національним меморіальним комплексом Героїв Небесної Сотні – Музеєм Революції Гідності, Українським інститутом національної пам'яті та Національним центром ділового та культурного співробітництва «Український дім». Проект покликаний актуалізувати образи борців за свободу України, зокрема, через показ революційного вбрання й атрибутики різних поколінь українців ХХ–ХХІ століть.

Близько півсотні фотографій, що висвітлюють події Української революції 1917–1921 років, портрети політичних діячів і фотокопії документів того часу, наданих Українським інститутом національної пам'яті, склали експозицію

«Я єсть народ...», розгорнута 17 січня у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського.

Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського спільно з громадською організацією «Одесі 600» запустила просвітницький проєкт у формі циклу історичних лекцій. А у відділі обслуговування користувачів Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Івасюка цикл заходів в рамках Року Української революції 1917–1921 рр. було розпочато годиною державності «Соборна. Вільна. Самостійна».

29 січня вшановано пам'ять героїв Крут. Урочисті заходи до сумної дати відбулися по всій Україні. Зокрема в Київському міському будинку вчителя організовано вечір, участь в якому взяли історик П. Подобєд, громадський і культурний діяч О. Доній, поети С. Пантюк, Д. Лазуткін, О. Коцарев, О. Степаненко, Д. Гладун, автор пісень і лідер гурту «Телері» Л. Рой. А на території меморіального комплексу «Пам'яті Героїв Крут», що у с. Пам'ятне Борзнянського району Чернігівської області, організовано патріотичну концертну програму, яку відкрив кобзар-лірник, н. а. України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка В. Нечепя.

З нагоди Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту (27 січня) було організовано відкриття виставок у музеях і бібліотеках, круглі столи, вечори пам'яті тощо. У Києві, в малому залі Національного палацу мистецтв «Україна», за підтримки державних органів влади та Посольства Держави Ізраїль відбулася меморіальна церемонія «Шість мільйонів сердець». Шість свічок в пам'ять про шість мільйонів жертв Голокосту були запалені учасниками пам'ятного заходу – державними та політичними діячами України, главами дипломатичних місій ряду зарубіжних країн. А в Національному музеї історії України у Другій світовій війні було презентовано цифрову музейну колекцію «Україна. Київ. Бабин Яр». Вона містить документи, листи, щоденники, що свідчать про злочини нацистів; світлини, книги, особисті речі киян, чії долі були пов'язані з подіями Голокосту в Україні. Відвідувачі сайту музею матимуть змогу дистанційно ознайомитися з пропонованими матеріалами. У цьому ж музеї відбулася презентація колекції художніх творів З. Толкачова із серії «Освенцим» та «Квіти Освенцима».

До Дня Автономної Республіки Крим (20 січня) було приурочено презентацію в Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара» колекції предметів декоративно-ужиткового мистецтва кримських татар: реконструйовані кримськотатарський жіночий і чоловічий костюми, ювелірні прикраси, унікальна кримськотатарська вишивка, кераміка, вироби з металу, предмети побуту та багато іншого. Колекція стала підсумком реалізованого проєкту «Візерунки миру. Шляхи об'єднання, соціалізації і збереження етнічності кримсь-

ких татар». Протягом року автори та ініціатори проекту працювали над створенням творчих майстерень та у контексті навчання нових майстрів доносили необхідність у збереженні, відродженні та розвитку культури, традицій, національного колориту і самобутності кримських татар.

Численні заходи присвячувалися антитерористичній операції на сході країни та, зокрема, вшануванню пам'яті «кіборгів», які утримували Донецький аеропорт упродовж 242 днів. Цьогоріч виповнилася друга річниця завершення оборони летовища. З цієї нагоди було організовано: виставку фоторобіт гранатометника 1-ї роти 90-го окремого десантного батальйону Р. Боровика – в приміщенні Верховної Ради України; вечір пам'яті – в Національному військово-історичному музеї України; тематичний захід «Прапор над Аеропортом» – в Національному музеї історії в Другій світовій війні; прем'єрні покази документального фільму режисерів А. Мартиненко і Т. Кулаковської «Воїни духу» – в Черкасах, Херсоні, Кропивницькому і Хмельницькому.

Зв'язі й жертвності патріотів, які на східних теренах України відстоюють її суверенітет та територіальну цілісність, було присвячено новий проект Національного музею історії України у Другій світовій війні. Виставка складалася з розповідей про участь різних військових формувань, добровольчих батальйонів у бойових діях впродовж 2014–2017 років.

Безкоштовний майстер-клас із виконання старовинних колядок для воїнів АТО та їхніх родин проведено 15 січня в Національному музеї історії України. Ініціатором заходу виступив лідер гурту «Хорея козацька» Т. Компаніченко разом зі співаком-фольклористом В. Гладунцем.

23 січня у Дніпрі урочисто відкрито музей «Громадянський подвиг Дніпропетровщини в подіях АТО», що є експозицією на першому поверсі діорами «Битва за Дніпро» Національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького. Музей-експозиція займає вестибюль, відеозал (колишній кінолекційний) та залу пам'яті (колишній накопичувальний зал із стіною героїв форсування Дніпра) загальною площею 583 м², на якій представлено понад 2000 експонатів. Експозицію розташовано на металевих конструкціях, що символізують зруйнований внаслідок бойового протистояння Донецький аеропорт. Стіни затягнуто маскувальною сіткою. На стендах у семи великих комплексах та шести відеоекранах представлено матеріали, які розповідають про громадянський подвиг Дніпропетровщини в подіях АТО. Автор художнього оформлення експозиції у вестибюлі – художник В. Гукайло.

У центрі Тернополя, у приміщенні Українського дому «Перемога», розпочав роботу перший у Західній Україні інтерактивний Музей бойових побратимів. За підтримки Тернопільської міськради його створили активісти громадської організації «Об'єднання бойових побратимів» та реабілітаційного центру

«Галич». Серед більш як 200 експонатів – особисті речі бійців, елементи озброєння та обмундирування, бойові трофеї, фотографії, обереги тощо. А в центрі – плазмовий екран, на якому постійно транслюватимуться кадри військових буднів з особистих відеоархівів захисників України.

20 січня в м. Покровську Донецької області за підтримки Міністерства культури України та Міністерства освіти і науки України завершилася Всеукраїнська культурно-мистецька акція «За мир і щастя в Україні», що стартувала 14 жовтня 2016 року, в День захисника України, за ініціативи Л. Дорошенко, учениці 10-го класу загальноосвітньої школи № 2 м. Покровська. Вона запропонувала об'єднати всі області України написанням картини «За мир і щастя в Україні» з 25 окремих малюнків – пазлів (від АР Крим в м. Києві представники кримськотатарського народу малювали пазл тимчасово окупованого Криму). За чотири місяці роботи в написанні картини взяли участь понад 10 тисяч чоловік. Картина має загальний розмір 4х5 метрів і зареєстрована в кризі рекордів України.

До Міністерства культури України з колядками та щедрівками завітали волонтери-аматори з Різдвяним вертепом. Вони продемонстрували інтерпретацію вертепу, в якому події оригінального сюжету, перекликаються з подіями у сучасній Україні. Протягом дня вертеп також побував у Національному заповіднику «Софія Київська», київських театрах та на центральному залізничному вокзалі. Зібрані кошти буде витрачено на придбання необхідних речей для військовослужбовців, які знаходяться на сході України. Після Києва було взято маршрут до Костянтинівки Донецької області, щоб піднімати бойовий дух військових на лінії фронту.

За ініціативи Міністерства культури України до новорічних свят для дітей, які проживають у містах сходу України, поблизу ведення бойових дій, було представлено культурно-мистецьку акцію «Святий Миколай – дітям Сходу». В її рамках Український академічний фольклорно-етнографічний колектив «Калина» відвідав з концертами міста Сватове і Лисичанськ Луганської області та Бахмут і Слов'янськ Донецької області. Акція мала на меті подарувати святковий настрій дітям, а також продемонструвати українські народні традиції новорічно-різдвяних свят.

Благодійний концерт «Ми просто віримо» організували у Полтаві за сприяння міської влади творчий центр Н. Май і благодійний фонд «Горлиця». Зібрані кошти буде передано родинам загиблих.

Понад сто дітей учасників АТО, які проживають у Рівному та Рівненському районі, було запрошено на концерт, який організували обласна ветеранська спілка учасників АТО, члени обласної організації Національної спілки письменників України та громадські організації.

Першою у 2017 році та вже сьомою за рахунком піснею Всеукраїнського проекту «#ПісніВійни» став спільний хіт військового льотчика, ветерана АТО С. Тітаренка та української співачки зі США і волонтера Анички – «Настане мирний час».

Визначено осіб, нагороджених почесною медаллю «Олександра Довженка», заснованою в 2016 Міжнародною літературно-мистецькою академією України для відзначення заслуг тих людей, які проявили себе у сфері мистецтва і науки як творці, організатори та меценати. Цьогоріч премії удостоєно українських письменників: лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка В. Слапчука з Луцька, а також В. Шовкошитного з Києва, М. Ткача і В. Леуса з Чернігова, О. Гончаренка з Мелітополя Запорізької області; літературознавця, кінодраматурга та кінорежисера С. Маринчика з Ічні на Чернігівщині; заступника голови «Чернігівського земляцтва в місті Києві», керівника Ічнянського відділення М. Вощевського, письменницю і громадського діяча О. Ананьєву (Україна – Німеччина); музиканта (кларнет) Одеської обласної філармонії, заступника голови громадської організації «Чумацький віз» А. Сломінського та інших. Посмертно відзначено літературознавця, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка М. Коцюбинську (Київ), поетів М. Холодного та П. Пиницю (Чернігівщина) і В. Ільїна (Київ) та ін.

29 січня відбулося перепоховання останків українського письменника О. Олеся і його дружини В. Кандиби на території державного історико-меморіального Лук'янівського заповідника в Києві. До недавнього часу вони були поховані на кладовищі в Празі. 3 січня 2017 року їх останки ексгумовано, оскільки на місці могили вирішили поховати іншу людину – В. Михайлишина, який останні роки платив ренту за неї. Українська влада вирішила перепоховати останки О. Олеся в Україні, а Чехія на це погодилася.

20 січня в Києві відбулася стратегічна сесія щодо децентралізації у сфері культури, на якій визначено матрицю реформи, операційні цілі та завдання на 2017 рік. Сесію ініційовано Мінрегіоном спільно з Міністерством культури, Міністерством фінансів та представниками Проектного офісу секторальної децентралізації та Проекту EDGE. Участь у заході взяв міністр культури України Є. Нищук. І. Френкель, радник міністра культури та координатор сектору культури Офісу секторальної децентралізації презентувала присутнім концепцію «Децентралізація: сектор Культура», в якій чітко визначено кроки, попередній розподіл закладів культури за рівнями підпорядкування та індикатори результатів впровадження реформи у галузі. Зокрема, до них належать: зменшення індексу злочинності у територіальних громадах; підвищення відсотка дітей, які постійно відвідують заклади культури; питома вага власних надходжень закладів культури від загального обсягу фінансування на утримання закладів культури;

кількість створених нових робочих місць в креативному секторі галузі культури. На основі концепції розроблено LOGIC MODEL реформи та операційний план дій.

МУЗИКА

17 січня в Рівному відбулося відкриття **Міжнародного фестивалю «Органний собор – 2017»**, який триватиме до 18 лютого. До участі в ньому було запрошено музикантів з Ужгорода, Хмельницького, Дніпра та з-за кордону. Вперше в історії фестивалю асистентами органістів під час концертів виступили молоді рівненські музиканти, учні музичних шкіл та училищ.

Урочистостями з нагоди 30-річчя Народного меморіального музею Юлія Мейтуса стартував 24 січня у Кропивницькому **Всеукраїнський фестиваль-конкурс української академічної музики «Класик-проект»**, присвячений пам'яті українського композитора Ю. Мейтуса. Програма фестивалю, що проходив до 30 січня, включала виставки та екскурсії в обласних та міських музеях, презентації видань Національної академії наук України, науково-публіцистичну конференцію Креативної лабораторії музикознавця та нагородження переможців Всеукраїнського конкурсу – огляду «Мейтусівські читання» (проводитиметься один раз на два роки, починаючи з 2017-го). Гран-прі серед 35 учасників отримали учениця музичної школи № 3 Кіровограда Н. Бакликова та студентка Кіровоградського музичного училища Н. Ханіс.

Різдвяний фестиваль проводив з 8 по 15 січня Одеський національний академічний театр опери та балету. У концертах фестивалю взяли участь співак Ю. Міненко (контр-тенор), М. Могилевська (скрипка), артисти хору та оркестр театру, н. а. України Н. Матвієнко та спеціальний гість А. Матвієнко, Капела бандуристів Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової та інші. Прозвучали твори всесвітньовідомих композиторів В. А. Моцарта, А. Вівальді, Г. Ф. Генделя, П. Чайковського та інших.

З початком нового року Національна філармонія України запросила шанувальників музичного мистецтва на **концерти Різдвяної тематики**, які відбулися в Колонному залі імені М. В. Лисенка, в Малому залі, Будинку актора та у Білій залі Київського Будинку вчених.

Національний заслужений академічний український народний хор України імені Г. Г. Верьовки презентував 10 та 11 січня у Міжнародному центрі культури та мистецтв Федерації профспілок України великий святковий концерт «Різдво іде по світу».

Різдвяний концерт українського гурту Mansound відбувся 19 січня в Колонній залі Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського.

Національна заслужена капела бандуристів України ім. Г. І. Майбороди представила для гостей української столиці на центральному залізничному вокзалі та в міжнародному аеропорту «Київ» дійство «Нині в нас Різдво!».

Концерт «Музики вінець» до 220-річчя від дня народження австрійського композитора Ф. Шуберта представила в київському Будинку вчених НАН України Муніципальна академічна чоловіча капела ім. Л. Ревуцького.

На відзначення столітнього ювілею першого хорового виконання всесвітньовідомої колядки «Щедрик» М. Леонтовича викладачем Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу і художнім керівником жіночого хору «Соломія» Н. Давидовським започатковано флешмоб в Інтернеті. Задля підтримки цієї акції управління у справах національностей та релігій Вінницької облдержадміністрації надіслало листи понад 150 громадським організаціям української діаспори. Нині флешмоб налічує майже 200 варіантів виконання композиції. Після завершення акції планують зібрати всі відеозаписи з виконанням «Щедрика» і передати їх до колекції музею М. Леонтовича, що у селі Марківка Теплицького району Вінницької області.

26 січня в Київському національному академічному театрі оперети вокальний дует з а. України Л. і Г. Тельнюк «Тельнюк: Сестри» презентував у супроводі симфонічного оркестру театру проект «Наш Шевченко» – універсальне нове трактування віршів Кобзаря в сучасній музиці. До програми увійшли пісні на слова Т. Шевченка та музику Л. Тельнюк. А 30 січня в Концертному залі ім. С. Людкевича Львівської обласної філармонії проект «Тельнюк: Сестри» представив програму «Дорога зі скла», основу якої склали вірші О. Забужко, покладені на музику сестер Тельнюк.

У приміщенні Чернівецького обласного академічного музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської 16 січня виступила українська естрадна співачка І. Федішин з програмою «Україна колядує», а 17 січня – Національний заслужений академічний український народний хор імені Г. Г. Верьовки «Різдво іде по світу».

Концертом в Тернополі 31 січня розпочалася наступна частина всеукраїнського туру «Тобі» співачки А. Матвієнко.

ТЕАТР

Національна опера України запросила на прем'єри опер «Служниця-пані» Дж. Б. Перголезі та «Джанні Скіккі» Дж. Пуччіні, а Національний академічний драматичний ім. І. Франка – вистави «Три товариші» за мотивами однойменного роману Е.-М. Ремарка.

Національний центр театрального мистецтва імені Леся Курбаса спільно з театральним об'єднанням «Чорний промінь» представили 28 січня прем'єру експериментальної вистави за п'єсою Ж. Моклера «Репетиція в театрі злочину».

У рамках проекту «OPEN_MIND_СТУДЕНТ», що дозволяє студентам творчих вузів спробувати свої сили на професійній сцені, в Київському академічному театрі «Золоті ворота» відбулися прем'єри вистав: 15 січня – «Детектор брехні» В. Сігарєва (режисером виступила Д. Зима, студентка Київського національного університету культури і мистецтв, навчається за спеціальністю «Режисура драматичного театру», працює у театрі «Золоті ворота» помічником художнього керівника) а 17 січня – «КостяКатяМамаЧай» Т. Трунової (режисер – Т. Губрій, студентка КНУКІМу, навчається за спеціальністю «Режисура драматичного театру», працює костюмером у театрі «Золоті ворота»).

Київський академічний Молодий театр спільно з «Дзеркалом тижня. Україна» ініціювали проект «Про-ЗА-Театр». Його мета – популяризувати сучасну українську малу прозу на сценічних майданчиках. В рамках проекту 25 та 26 січня на мікросцені театру пройшла прем'єра вистави «Гагарін і Барселона». Над сценічною реалізацією текстів працювали молоді режисери – студенти Київського національного університету театру кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого: М. Акопян, М. Лук'янова, І. Полоз, Н. Сиваненко та Л. Філовська. Літературною основою вистави є шість сучасних українських оповідань: «Поцілунок у сідниці» та «Два квитки до опери» Є. Кононенко, «Територіальні води її ванни» С. Жадана, «Тату, Ваш син вегетаріанець» Л. Дереша, «Ще один гарний день» Ю. Винничука, «Гагарін і Барселона» Р. Горового. Художнім керівником вистави є А. Білоус.

На новій сцені Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки відбулася прем'єра вистави «Антигона» трагедії Ж. Ануя. Режисер-постановник – О. Нікітін, а ролі виконували студенти Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого (курс професора М. Резніковича).

У театрах України відбулися прем'єри вистав: у Херсонському обласному академічному музично-драматичному ім. Миколи Куліша – «Лицар храму» Т. Іващенко та «За двома зайцями» М. Старицького; у львівських Першому українському для дітей та юнацтва – «Дорога до Різдва» О. Гапи та в академічному драматичному імені Лесі Українки – «Осінь на Плутоні» С. Брама і «Зачарована принцеса» Л. Дворського.

У Сумському обласному театрі драми і музичної комедії ім. М. Щепкіна перших глядачів прийняла щойно відкрита мала сцена, обладнана сучасною аудіовізуальною технікою. Приміщення, що вміщуватиме до 50 шанувальників сценічного мистецтва, вдалося облаштувати завдяки спільним зусиллям облас-

ної влади, управління культури і туризму облдержадміністрації та колективу театру. А прем'єрною виставою стала трагікомедія на одну дію за повістю Е.-Е. Шмітта «Оскар і рожева пані», головну і єдину роль в якій виконала актриса Харківського драматичного театру ім. Т. Шевченка М. Струннікова.

Гастролі. 28 і 29 січня на сцені Київського академічного театру ляльок виступав Черкаський академічний театр ляльок. Гастролі відбулися в рамках Всеукраїнського проекту «Лялькова родина єднає країну», метою якого є популяризація мистецтва театру ляльок, культурне і духовне виховання дітей різних вікових категорій, презентація кращих вистав провідних професійних театрів ляльок України. Увазі столичних глядачів Черкащини запропонували переглянути вистави: «Чарівна скрипочка» Я. Грушецького, «Наталка Полтавка» І. Котляревського, «Лисичка, Котик та Півник» за мотивами української народної казки, «Бабуся і Ведмідь» О. Олеся, «Йшла собака через міст» за мотивами українського дитячого фольклору, віршами українських поетів та живопису н. х. України М. Примаченко, «Таємниця лялькового дому» Я. Грушецького та «Один день з життя тітоньки Марини» Ю. Чеповецького і Я. Грушецького.

В Сумах 13 січня з виставою «Ніч перед Різдом» за М. Гоголем побував Чернігівський обласний академічний український музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

24 січня у новому столичному арт-просторі «Золотое Сечение» відбулося відкриття передаукціонної виставки EDITIONS, а 31 січня – аукціон. Для експонування та продажу тут було представлено літографії, гравюри, офорти, авторські репродукції і принти всесвітньо відомих митців, таких, як С. Далі, Е. Воргол, П. Пікассо, А. Дюрер, А. Муха, Рембрандт, Ф. Леже, Х. Міро і В. Кандинський. Лотами також стали роботи відомих українських художників А. Горської, Е. Коткова, П. Макова, О. Сухоліта, В. Трубіної та інших.

В Інституті проблем сучасного мистецтва в Києві продовжував свою роботу арт-проект «Переведіть мене через Майдан», присвячений трьохріччю подій на столичному Майдані Незалежності. Концептуальний проект охопив чималий історичний період: масові радянські паради середини ХХ ст. на Хрещатику; акції громадянського опору періоду перебудови та розпаду СРСР, а також події на Майдані у 2004-му та 2013–2014 рр. Фотографії, відео, малюнки, художні об'єкти (роботи різних поколінь художників) – усе це розкривало історію українського Майдану через призму різних історичних сюжетів, своєрідні авторські погляди.

Чимало поважних гостей зібрала 20 січня в Києві, в Інституті історії Національної академії наук України, презентація картини українського художника

А. Орльонова «Україна славетна: з'їзд європейських монархів у Луцьку. 1429 рік», створеної в рамках підготовки до третього етапу міжнародної конференції «Місія України в сучасному світі», що проходила наприкінці минулого року.

У Києві експонувалися виставки: у виставкових залах Національної спілки художників України – живопису С. Антонюка; в Національному музеї українського народного декоративного мистецтва – гончарних робіт Л. Нагірняка «Пам'ять», текстилю, скульптури з лози та ляльки-мотанки Г. Дюговської «Крила мрій»; в Національному музеї Тараса Шевченка – робіт О. Чернецької «У ритмі міста»; в Центрі мистецтв «Шоколадний будинок» (філія Київського національного музею російського мистецтва) – скульптури В. Лободи; в Центрі української культури та мистецтва – живопису І. Діброви «Пейзажна Україна», кераміки В. Проценко «Історія в кераміці»; в Музеї історії Києва – живопису В. Патики «Джаз і Сонце», живопису А. Сідерського «Геометрія просвітлення», творів К. Копосова «Трикрапка»; у Музеї гетьманства – робіт прозаїка, драматурга, есеїста та художника М. Закусила до 60-річчя від дня народження митця; **у галереях:** «Триптих АРТ» – робіт С. Карунської «Тонкі зв'язки»; «НЕВО» – робіт студентів кафедри графічних мистецтв Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури «Спадкоємці», присвяченої 100-річному ювілею НАОМА; у «Щербенко Арт Центрі» – робіт А. Максименко «Титри»; «Дукат» – робіт Д. Ерліха «Відродження/версія 1.0», творів В. Кушніра «Тиша і грім»; «Синій вечір» – пастелі О. Животкова та О. Захарчука «Vivat, pastel!»; «Sergey Makhno Gallery» – творів С. Радька «Ангели – то кентаври».

У містах України було розгорнуто виставки: у Сумах – живопису І. Василевського; у Хмельницькому – робіт з. х. України О. Гуменчука «Дерево Життя»; у Чернівцях – скульптури В. Гамалія до 50-річчя творчої діяльності; у Чернігові – робіт студентів та викладачів Ніжинського училища культури і мистецтв ім. М. Заньковецької (до 25-річчя відкриття спеціалізації «Декоративно-прикладне мистецтво»); у Львові – робіт О. Ковтун та А. Коваленка «Свято», робіт І. Дзиндри «Terra vita» («Жива земля»); в Луцьку – робіт М. Молчана «Межа»; у Дніпрі – фоторобіт М. Мілова «За місцем проживання», творів О. Ковалія; в Черкасах – художньої вишивки Т. Дубовець «Квіти Опішні»; у Вінниці – gobеленів А. Гайструка; в Ужгороді – творів С. Біби «Вибране».

У галереї мистецтв Волинської організації Національної спілки художників України відкрито «Зимовий салон», своєрідний звіт художників краю про зроблене протягом року. Він зібрав майже 60 картин 33 волинських художників – як визнаних майстрів, так і початківців.

У Львові, на площі поруч із головною міською ялинкою, пройшов конкурс крижаної скульптури. Тема мистецького змагання – «Крижана пісня». Витвори з криги створювали шестеро скульпторів.

У містах України було відкрито: меморіальну дошку В. Макуху, який у листопаді 1968 року, напередодні чергової річниці Жовтневої революції, облив себе бензином і підпалив на знак протесту проти зросійщення України – в Києві; *відреставровану скульптурну композицію «Ощадність. Рільництво. Промисловість»* – у Львові; *скульптурну композицію, що зображує втомлену від роботи жінку-годувальницю з повними відром і кошиком щойно зібраних яблук, яка сидить на лавочці* (автори – скульптор А. Катинін і архітектор В. Громихін), – в Херсоні; *скульптуру персонажа відомого американського мультсеріалу «The Simpsons»* роботи Б. Гладкого – в Івано-Франківську.

Прикарпатські художники долучилися до всеукраїнської мистецької акції «Коло добра». У Гошівському монастирі Івано-Франківської області спільно з колегами з Польщі та Словаччини, а також вихованцями Новодружківської дитячої школи мистецтв, що на Луганщині, вони писали картини на тему «Країна див». Створені полотна представили в івано-франківській галереї «Бастіон». А згодом їх виставлять на аукціон, щоб зібрати кошти для дитячого паліативного відділення в Надвірній.

КІНОМИСТЕЦТВО

З 29 грудня по 12 січня у столичному кінотеатрі «Жовтень» компанія Arthouse Traffic здійснила покази фільмів 2016 року, відзначених премією «Оскар» і головними нагородами європейських кінофестивалів, зокрема Каннського і Берлінського.

У цьому ж кінотеатрі відбулася прем'єра фільму «Рідні» документаліста В. Манського за участі режисера, а також ретроспектива його фільмів: «Наша Батьківщина» (2005), «У променях сонця» (2015), «Приватні хроніки. Монолог» (1999), «Батьківщина або смерть» (2011).

9 січня в день народження вірменського і українського кінорежисера н. а. УРСР, лауреата Державної премії України ім. Т. Шевченка С. Параджанова в Музеї-майстерні І. Кавалерідзе зібралися поціновувачі талантів митця на святковий захід «День народження Сергія».

Фотовиставку «Володимир Висоцький на Одеській кіностудії» відкрито до 79-го дня народження відомого актора театру і кіно в Музеї кіно Одеського відділення Національної спілки кінематографістів України.

МУЗЕЙНА СПРАВА

У Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» спільно з Українським інститутом національної пам'яті розгорнуто фотодокументальну виставку «Биківня – територія пам'яті», що є результатом тривалої роботи й значних архівних пошуків. Відкриття виставки припало на 80-ті роковини початку «Великого терору». Попри те, що 12 банерів не змогли умістити всі сюжети, пов'язані із Биківнянською трагедією, вони хронологічно охоплюють часовий проміжок від партійних рішень 1937 р. та оперативних наказів НКВС, директив, якими реалізовувались так звані «національні операції», до діяльності Заповідника на сучасному етапі. Виставка акцентує увагу на перебігу масових політичних репресій у Києві, особливостях суспільно-психологічної атмосфери в тогочасному українському суспільстві, на тлі якої розгорталися процеси шпигуноманії та пошуку ворогів, діяльності позасудових органів, які здійснювали репресивну функцію.

Результатом спільної праці Національного Музею Революції Гідності та Українського інституту національної пам'яті за підтримки Київської міської державної адміністрації стала інформаційно-навігаційна система «Місцями Революції Гідності». Кожен із великих стендів містить коротку інформацію про Революцію Гідності, історію основних подій, які пов'язані із конкретною частиною міста Києва, мапу, на якій позначено розташування сил протестувальників та провладних силовиків на початок лютого 2014 року, словник Революції Гідності та фотографії. На звороті розміщені зображення та опис експонатів із фондів Музею Революції Гідності, а також уривки зі спогадів безпосередніх учасників подій.

В Національному музеї історії України в Другій світовій війні до 75-ї річниці від початку вивезення населення України на примусові роботи до Німеччини проведено пам'ятний захід, на якому колектив музею презентував колекцію артефактів з теми українських примусових робітників у нацистській Німеччині. Серед нових предметів – віднайдені в 2015 році у стіні старої будівлі Мюнхена реєстраційні картки, медичні довідки остарбайтерів, які передала до музею О. Хоффман. Уперше експонувалися матеріали десяти малолітніх невільників, зокрема десятилітнього П. Герасименка із Софіївської Борщагівки на Київщині. Заслугоували на увагу й фільтраційні справи та протоколи допитів, через які проходили жертви трудових репресій.

22 січня у Національному музеї мистецтв ім. Б. та В. Ханенків, який має кілька освітніх програм для дітей, розпочався новий курс «Світ музею для підлітків», розрахований на учасників віком 11–12 років. Курс «Світ музею для підлітків» складається з восьми занять – по дві зустрічі на тиждень. Кожне заняття – тематичне: це знайомство з музеєм, окремими видами мистецтва (ску-

льптура, живопис, графіка), жанрами, міфологією, а також східною частиною колекції.

У Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара» на виставці «Ремісія» було представлено колекцію творів іконопису XVI–XIX ст. із фондів музею.

Музей-кімнату І. Франка відкрито до 160-річчя від дня народження українського письменника в Івано-Франківську. Ініціатор його створення – історик та краєзнавець Б. Гаврилів, який з особистої колекції надав для експозиції близько 400 ілюстративних, текстових, книжкових матеріалів.

У Черкаському обласному художньому музеї проходила соціально-мистецька акція «За волю, за кращу долю... Третя річниця Майдану», присвячена пам'яті героїв Небесної сотні. Програма заходу включала: урочисте відкриття за участі музиканта і публіциста В. Гонського, кобзаря, з. а. України Т. Силенка, поета-барда О. Короля, дуету братів-близнюків А. та В. Томіленків «А ми удвох», Капели бандуристів і Камерного хору «Канон», артистів Черкаського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка; фотовиставку (фото- та відеоматеріали хроніки подій Майдану, надані О. Островським, А. Кравцем, С. Вінярським, М. Булатецьким); художню виставку (експозицію склали твори черкаських художників: М. Теліженка, О. Теліженко, В. Олексенка, В. Сірого, М. Гладька, О. Кравчук, В. Міловіцької, Т. Черевань, А. Арутюняна, та ін.), демонстрацію шести портретів загиблих героїв з Черкащини та спеціальний проект «Жертвопринесення» н. х. України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка М. Бабака (Черкаси) та н. х. України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Є. Матвеева (Київ); презентацію документального фільму режисера Є. Козака «Голос мовчання».

У Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського, що в Коломиї Івано-Франківської області, відбулася мистецька акція, присвячена століттю першого хорового виконання твору «Щедрик» М. Леонтовича. У її програмі – презентація перекидного настінного календаря «Щедрик» і лекція музикознавця, члена Національної спілки композиторів України, багатолітнього викладача Івано-Франківського музичного училища ім. Д. Січинського Л. Турянської у музичному обрамленні колядок і різних варіантів «Щедрика».

До 120-річчя від дня народження українського графіка, живописця і мистецтвознавця П. Ковжуна в Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького відкрито виставку понад 60 творів митця та архівні фото з фондів НМЛ ім. А. Шептицького, львівських національної галереї мистецтв ім. Б. Возницького, Історичного музею, Музею етнографії та художнього промислу

Інституту народознавства НАН України, Національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника та приватних колекцій.

«Два майстри поділилися спадщиною» – під такою назвою працювала виставка в Сумському художньому музеї ім. Н. Онацького. На ній експонувалися роботи кераміста і текстильника, з. х. України В. Єременка та художника-сценографа Ю. Александрочкина, яким цього року виповнилося б по 80. Творчість В. Єременка представлена 12 керамічними пластинами «Гетьмани України» та «Козацькі дороги». Роботи цього автора зберігаються в музейних експозиціях та приватних колекціях у Чернігові, Дніпрі, Києві, Одесі, багатьох інших містах. Доробок Ю. Александрочкина представлений 7 картинами і 3 ескізами.

У Полтавському літературно-меморіальному музеї І. Котляревського розгорнуто виставку «Старовинна різдвяно-новорічна листівка з колекції Юрія Меліхова», яку склали 183 листівки кінця ХІХ століття – початку ХХ століття.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

У Тернопільській обласній універсальній науковій бібліотеці дослідники з Ужгорода та Львова презентували факсимільне видання унікальної пам'ятки української культури – Королевського Євангелія 1401 року Станіслава Граматика. Завідувач кафедри дизайну Закарпатського художнього інституту О. Сопко (керівник проекту), заслужений працівник культури України Ю. Глеба і дизайнер І. Дяк розповіли присутнім про роботу над виданням. Було переписано, реставровано, розшифровано сотні сторінок рукопису, вивчено структуру паперу того часу, технологію виготовлення оправи, зшиття книги тощо. Надруковані примірники – не для продажу. Вони поповнять публічні бібліотеки, а також книгозбірні наукових і навчальних закладів.

У Трускавці коштом Державного фонду регіонального розвитку за співфінансування міськради відкрито першу у Львівській області урбан-бібліотеку. Послугами переобладнаної на сучасну читальні зможуть користуватися майже 2 тис. відвідувачів. Оновлені зали, комфортні умови, новітнє обладнання, передові технології – відтепер це все у вільному доступі мешканців та гостей міста. У бібліотеці проводитимуться цікаві, соціально-корисні, культурно-освітні, інформаційні, пізнавальні та інші заходи. Також тут можна значно розширити комплекс бібліотечно-інформаційних послуг – організувати круглі столи, конференції, семінари, майстер-класи, зустрічі з відомими людьми, котрі приїжджають до Трускавця, а також значно зекономити бюджетні кошти на комунальних послугах.

У Рівненській обласній універсальній науковій бібліотеці уперше в Україні розробили та почали виготовляти на 3D-принтері навчально-дидактичні матеріали для незрячих та слабозорих дітей: тактильні малюнки, брайлівський

алфавіт, годинник, кубики, буквено-фонетичний набір, доміно та фігурки звірів. Генераторами ідей стали представники обласного осередку Всеукраїнської громадської організації людей з інвалідністю по зору «Генерація успішної дії» П. Поліщук та Н. Асєєва. А втілити в життя їх задуми допоміг волонтер М. Грушевський, який навчав бібліотекарів працювати на 3D-принтері.

У Гадячі Полтавської області відзначено 155-річчя Центральної районної бібліотеки ім. Лесі Українки. З цієї нагоди проведено круглий стіл за участі колективу книгозбірні, читачів і гостей.

Бібліотеками проведено заходи до: 420-річчя від дня народження українського церковного і освітнього діяча, мецената, архімандрита Києво-Печерської лаври, митрополита Київського та Галицького, православного святого П. Могили; 135-річчя від дня народження українського вченого, митрополита УАПЦ, політичного, громадського і церковного діяча, мовознавця, лексикографа, історика церкви І. Огієнка; 95-ї річниці від дня народження українського історика та енциклопедиста А. Жуковського; до 90-річчя від дня народження українського поета О. Тихого; 80-річчя від дня народження українського письменника Є. Гуцала, а також 395-річчя від дня народження французького драматурга, актора, творця класичної комедії Ж. Б. Мольєра; 185-ї річниці від дня народження англійського письменника Л. Керрола; 135-річчя від дня народження англійського письменника А. Мілна тощо.

ЛІТЕРАТУРА

20 січня в «Українському домі» з аншлагом відбувся вечір пам'яті до 80-річчя від дня народження видатного українського письменника Є. Гуцала. Учасниками вечора були друзі та члени родини, письменники Д. Павличко, І. Драч, Ю. Щербак, М. Слабошпицький, Л. Голота, Л. Воронина, кобзар, скрипаль, композитор і культуролог, з. а. України К. Стеценко, український бард, поет-пісняр, театральний і кінодраматург І. Жук, вокальний дует «Тельнюк: Сестри», гурти «Хорея козацька» і «Шпилясті Кобзарі».

13 січня в київському Будинку вчителя пройшов вечір пам'яті видатних особистостей, які народилися на старий Новий рік. Згадували В. Стуса, В. Симоненка, В. Чумака та В. Еллана-Блакитного. «Свято різдвяних Василів» було започатковане письменником-дисидентом Є. Сверстюком (1928–2014). За його життя саме 13 січня відбувалося оголошення лауреатів премії ім. В. Стуса, а нині це також і вечір пам'яті Є. Сверстюка.

З нагоди 82-ї річниці від дня народження видатного українського поета В. Симоненка в Черкаській обласній філармонії проведено літературно-мистецький вечір. Під час цього заходу було відзначено лауреатів української літературної премії ім. В. Симоненка. В номінації «За кращу першу поетичну збір-

ку» перемогла полтавчанка О. Задорожна, а в номінації «За кращий художній твір» – Н. Доляк з Вінниці. А кульмінацією урочистостей в с. Біївці Лубенського району Полтавщини стало нагородження лауреатів літературно-мистецької премії імені В. Симоненка за 2016 рік, заснованої Лубенською районною радою. У номінації «Література і публіцистика» перемогу здобула поетеса Н. Харасайло. У номінації «Мистецтво і монументальна скульптура» лауреатом стала архітектор І. Козакова.

Премію Кабінету Міністрів України імені Максима Рильського за 2016 рік присуджено 24 січня В. Степаненку за переклад з грецької на українську поеми Віцендзоса Корнароса «Еротокрит».

27 січня в київській книгарні «Є» відбулася церемонія нагородження переможців книжкового рейтингу «ЛітАкцент року – 2016». Ними стали: в номінації «Поезія» – С. Жадан, «Тамплієри»; в номінації «Проза» – Т. Антипович, «Помирана»; в номінації «Поезія і проза для дітей» – О. Була, «Зубр шукає гніздо»; в номінації «Есеїстика» – О. Забужко, «І знов я влізаю в танк...». У номінації «Літературознавство» переможців цього року вирішено не називати. «Золоту бульку» присуджено Т. Малярчук, «Забуття».

ПРОСВІТНИЦТВО

У Львові 13–14 січня проходив **II Міжнародний різдвяний фестиваль**. На сцені біля головної міської ялинки виступили фольклорні колективи з Польщі та Білорусі, а також популярні українські етно-гурти. Українські різдвяні співанки в різноманітних музичних обробках виконували театр пісні «Горличка», етно-гурти «ПашКо Band», «Коралі» та Joryj Kloc.

VI Всеукраїнський фестиваль колядок і щедрівок «Різдвяний передзвін» проходив 10 січня у Києво-Печерській лаврі за участі провідних хорових та фольклорних колективів, серед яких хорова капела «Дзвіночок» Київського палацу дітей та юнацтва, Муніципальна академічна чоловіча хорова капела ім. Л. Ревуцького, Академічний камерний хор ім. Д. Бортнянського з Чернігова та інші.

Благодійний волонтерський фестиваль «ЕтноЗима» пройшов 22 січня в Києві, на території Михайлівського Золотоверхого монастиря. На ньому «було встановлено національний різдвяний рекорд з найдовшого виконання колядок та щедрівок». Відбулися також різдвяні літературні читання, ярмарок народних майстрів, майстер-класи та благодійний збір пожертв для допомоги дитячим будинкам у зоні АТО. Марафон різдвяних пісень влаштували понад 400 виконавців. У храмі виступали гурти «Хорея козацька» і «TaRuta», дитячі ансамблі «Зернятко» і «Щедрик» та інші.

13–15 січня у львівському Палаці культури ім. Гната Хоткевича проведено **Всеукраїнський фестиваль-конкурс мистецтв «Українська коляда 2017»**. Увазі гостей було представлено вертепи, театральні сценки, колядки, щедрівки, художнє читання, інструментальну музику та естрадно-хореографічні сценки з усіх куточків України. Переможців нагороджено дипломами лауреатів I–III ступеня.

А з 7 до 22 січня Львів приймав учасників та гостей **XVIII Всеукраїнського Різдвяного фестивалю «Велика коляда»**. Згідно з тематичною концепцією фестивалю, започаткованою у 2011 році – концерти певної етнографічної місцевості України – цьогогоріч у виконанні професійних і аматорських хорових і танцювальних колективів лунали різдвяні твори Закарпаття.

З 4 по 10 січня у Верховині Івано-Франківської області за участі творчих колективів з багатьох міст України проходив **III Відкритий Всеукраїнський фестиваль-конкурс дитячо-юнацької творчості «Музичне Різдво»**. Переможців було визначено в номінаціях «Хореографія», «Фортепіано», «Естрадний вокал» і «Відкриття фестивалю».

49 колективів з Чернівецької, Хмельницької, Тернопільської, Закарпатської, Івано-Франківської областей, а також етнографічні гурти з-за кордону взяли участь в **благодійному VI Фестивалі Маланок**, що відбувся 15 січня в Чернівцях. За підрахунками голосів, перше місце отримав колектив «Царі Єгипту» з с. Чагор Глибоцького району Чернівецької області.

14 січня Львів і Краматорськ Донецької області приєдналися до національної акції одночасного виконання колядки «Нова радість стала», яку проводив харківський фестиваль «Вертеп-фест 2017». У Краматорську колядку перед будівлею залізничного вокзалу виконували 200 студентів Української академії лідерства. У Харкові колядку співали на сходах Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. В. Лисенка, у Львові її виконали біля головної міської ялинки на проспекті Свободи учасники Міжнародного різдвяного фестивалю.

8 січня в київському кінотеатрі «Старт» проведено дитячу програму «Кіно і діти» II Всеукраїнського кіно-медіа фестивалю для молоді «Кіномаршрут». До участі в програмі було надіслано понад 60 робіт дитячих анімаційних студій та кіношкіл України. У програмі було показано роботи, які увійшли у шорт-лист фестивалю. Перші місця здобули: в номінації «Анімаційний фільм» – «Зможеш ти все» Н. Тимощук; в номінації «Експеримент» – музичний кліп «Заведу кота», Студія КіТ «На долоні» (Львів); в номінації «Короткометражне ігрове кіно» – «Не комільфо» (реж. О. Фауст, м. Черкаси); в номінації «Різдвяне диво» – анімаційний фільм «Ялинка» Дитячої анімаційної студії «Сто фантазій» (СЮТ-ЦНТТМ Дніпровського району, м. Київ).

II Всеукраїнський фестиваль-конкурс дитячо-юнацької творчості «Розмаїті самоцвіти» проходив у Львові за участі понад 300 вихованців дитячих шкіл мистецтв і музичних шкіл, дитячих вокальних студій, школярів загальноосвітніх, професійних та спеціальних навчальних закладів з різних міст України.

У Трускавці Львівської області з 8 по 13 січня відбувся VIII Всеукраїнський відкритий фестиваль-конкурс дитячої та юнацької творчості «Яскрава країна», на якому впродовж 3-х днів свої таланти демонстрували понад 500 талановитих хлопців і дівчат віком від 6 до 25 років із 15 областей країни.

Щорічна суспільна Всеукраїнська благодійна акція «Різдвяна Ялинка Янгола», спрямована на підтримку дітей віком від 5 до 14 років, батьки яких відбувають покарання в місцях позбавлення волі, пройшла 22 січня в Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику. Програма заходу включала: екскурсію заповідником, святкову розважальну програму, ігровий майстер-клас «Зимові ігри і забави» тощо.

Експонувалися виставки самодіяльних митців: у Чернівцях – робіт учнів художніх шкіл та шкіл мистецтв «Буковинський розмай», творів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва учнів художніх шкіл та шкіл мистецтв III обласного туру Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої!»; у Кіровограді – робіт «Зачарований ліс» вихованців Народного художнього колективу студії образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва «Писанка» Кіровоградського обласного центру дитячої та юнацької творчості; у Запоріжжі – дитячого малюнка «Краса Божого світу», на якій свої роботи представили понад 200 дітей віком 4–17 років – учні загальноосвітніх, недільних шкіл, художніх студій Запоріжжя, Мелітополя та Бердянська; у Кіровограді – виробів, виконаних у техніці ручного ткання, В. Добровольської; у Рівному – робіт майстрів с. Рачин Дубнівського району в рамках проекту «Мистецтво одного села»; у Полтаві – творів глухих художників з різних областей України.

Матеріал підготувала

Темненко Ю. М., редактор
відділу наукового аналізу й
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Підписано до друку 27.02.2017. Обл.-вид. арк. 1,16. Б/т. Зам. 23. Безплатно

Ротапринт НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12